

မြင်းခြံပြည်သူ့ဆေးရုံ၊ သုခိတာ သားဖွား၊ မီးယပ်နှင့်
မွေးကင်းစကလေးကုသဆောင် (၃)ထပ် အဆောက်အဦသစ်
လှူဒါန်းပေးအပ်ပွဲ အခမ်းအနားတွင်
ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး
ဒေါက်တာမြင့်ထွေး ပြောကြားခဲ့သည့်မိန့်ခွန်း
(Draft)

မြင်းခြံမြို့။

၂၁-၂-၂၀၁၉

- အားလုံးပဲမင်္ဂလာပါခင်ဗျား။
- ယနေ့ကျင်းပတဲ့ သုခိတာ သားဖွား၊ မီးယပ်နှင့် မွေးကင်းစကလေး
ကုသဆောင်ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားသို့ ကြွရောက်လာကြသော မန္တလေး
တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့ ဝန်ကြီးချုပ် ဒေါက်တာဇော်မြင့်မောင်၊
မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့ဝန်ကြီးများ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်
ကိုယ်စားလှယ်ကြီးများ၊ အလှူရှင်များ၊ ရပ်မိရပ်ဖများ၊ ဒီဆေးရုံမှာ
တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော ဆရာဝန်တွေ၊ ဆရာမတွေ၊ သူနာပြု
ဆရာမတွေ၊ ဝန်ထမ်းတွေအားလုံး မင်္ဂလာပါလို့နှုတ်ခွန်းဆက်
ပါတယ်။
- ဒီနေ့ဟာ မြင်းခြံမြို့အတွက် အလွန်အမှတ်တရဖြစ်တဲ့နေ့ အပြင်
အလှူရှင်များအနေနဲ့လည်း တော်တော်ဝမ်းသာကြည်နူးမယ်ဆိုတာ

သေချာပါတယ်။ အလားတူစွာပဲ ဝန်ကြီးချုပ်အနေနဲ့ကလည်း မိမိရဲ့ တိုင်းဒေသကြီးမှာ ဒီလိုအလှူရှင်တွေရှိတယ်၊ ဒီလိုလှူတယ်ဆိုတာ ဆရာဝန်တစ်ယောက်အနေနဲ့ အများကြီး ကျေနပ်နှစ်သိမ့်မယ်လို့ ကျွန်တော်ယူဆပါတယ်။

- အထူးသဖြင့်ကတော့ ပိုပြီးတော့ပျော်ရွှင်မယ် ကျေနပ်မယ့်သူတွေ ကတော့ အမျိုးသမီးတွေဖြစ်ပါတယ်။ Reproductive age မှာရှိ တဲ့အမျိုးသမီးတွေ၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးတွေက အရမ်းပျော် မှာပါ။ ဆေးရုံအသစ်ကြီးမှာလာပြီးတော့ မွေးဖွားရမယ်၊ ဆေးရုံ ကလည်း သပ်သပ်ရပ်ရပ် သန့်သန့်ရှင်းရှင်းနဲ့ ပထမဆုံး လူလော ကထဲကိုရောက်လာမယ့် ကလေးများကိုလည်း ဒီဆေးရုံမှာရှိတဲ့ အထူးကုကြီးတွေရဲ့ ကြည့်ရှုမှုကိုခံရမယ်ဆိုရင် တော်တော်ကောင်း ပါတယ်။
- ကလေးတွေဟာ ဘာမှမပြောတက်သောငြားလည်း ဒီကလေးတွေ သာ စကားပြောတတ်မယ်ဆိုရင် သူတို့အလွန်ပျော်ရွှင်မှာပါ။ ဒါကိုလည်း အလှူရှင်တွေကစဉ်းစားပြီးတော့ ပီတိယူရပါမယ်။
- ဒီနေ့ဟာ one day event ဖြစ်သော်ငြားလည်း အလှူရှင်ဟာ ဘယ်နေရာရောက်ရောက် အမြဲစဉ်းစားနေလို့ရပါတယ်။ ဒီနေ့ ဒီအချိန်မှာတော့ ငါလှူလိုက်တဲ့ဆေးရုံကြီးမှာ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်

တွေကို မွေးဖွားပေးနေတယ်၊ သားဖွား၊ မီးယပ်အထူးကုပါရဂူ
တွေက ခွဲပြီးမွေးပေးနေတယ်၊ မွေးကင်းစအဆောင်ထဲမှာ ကလေး
လေးတွေဟာ အေးအေးဆေးဆေးနဲ့ နေနိုင်တယ်ဆိုတာကို အမြဲ
စဉ်းစားပြီးတော့ appreciate လုပ်သင့်ပါတယ်။ ဒါမှကုသိုလ်
လည်းပိုရမှာပါ။

- ဒီလိုကျပ်သိန်းပေါင်း (၅၈၀၀)ခန့် တန်ဖိုးရှိတဲ့ အဆောက်အဦကြီး
လှူပေးတဲ့အတွက် ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန အနေနဲ့
လည်း တာဝန်ရှိပါတယ်။ ဘာတွေတာဝန်ရှိသလဲဆိုရင် ဒီဆေးရုံမှာ
ပစ္စည်းကိရိယာတွေကို ကျွန်တော်တို့ပံ့ပိုးပေးရပါမယ်။ ဆေးရုံကြီး
ရှိတယ်၊ ဆရာဝန်တွေရှိတယ်၊ OG ရှိတယ်၊ ကလေးအထူးကု၊
သားဖွားမီးယပ်အထူးကုတွေရှိတယ်၊ ဆရာမတွေရှိမယ်၊ သို့သော်
ပစ္စည်းကိရိယာတွေ မရှိလို့ရှိရင်လည်း ဒီဆေးရုံကြီးက ဘယ်လိုမှ
မလည်ပတ်နိုင်ပါဘူး၊ လူတွေလည်းလာမှမဟုတ်ပါဘူး။
- အဲဒါကြောင့် ကျွန်တော့်မှာ ပစ္စည်းဝယ်ယူဖို့အတွက်ကိုလည်း
ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (ဝယ်ယူဖြန့်ဖြူးရေး) ထံလည်း လို
အပ်တဲ့ပစ္စည်းစာရင်းကို ဆေးရုံအုပ်ကြီးကပေးထားပါတယ်။ အဲဒါ
လည်း အချိန်ကိုက်ပါဘဲ၊ အခုဆိုရင် (၂၀၁၈-၂၀၁၉) ခုနှစ်အတွက်

တင်ဒါခေါ်နေပါပြီ။ တင်ဒါဖောက်ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ဝယ်ဖို့ရှိပါတယ်။

- အလားတူစွာပဲ (၂၀၁၉-၂၀၂၀) ခုနှစ် မကြာသောအချိန်မှာလည်း ဆက်ပြီးလုပ်ဖို့ရှိပါတယ်။ ပစ္စည်းတွေကို ပေးမယ်ဆိုတာကတော့ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနရဲ့ ဝန်ကြီးတစ်ယောက် အနေနဲ့ ကျွန်တော်တို့ဘက်ကလည်း တာဝန်ကျေပွန်အောင်လုပ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။
- ဒီနေရာမှာ အထူးသဖြင့် အလှူရှင်ဖြစ်တဲ့ မိဘနှစ်ပါး ဦးရှိန်၊ ဒေါ်ပုလေးကိုရည်ရွယ်ပြီးတော့ ဒေါ်ချိုချိုဝင်းနှင့် ဒေါ်တင်အေးသန့် တို့ကလှူဒါန်းတာကို ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစား ဝန်ကြီးဌာနကိုယ်စားရော၊ မြင်းခြံမြို့နေ မြို့သူမြို့သားများရဲ့ ကိုယ်စားရော၊ မွေးဖွားမည့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များ ကိုယ်စား အားလုံးကိုကျွန်တော် အထူးကျေးဇူးတင်ပါတယ်။
- အဲဒီတော့ ဒီဆေးရုံကြီးကတော့ လှူဒါန်းပြီးပြီ၊ ဒါပေမယ့် ဒီဆေးရုံ ကြီးကိုဆက်လက်ပြီးတော့ run လုပ်ဖို့ဆိုရင် စည်းစနစ်ကျဖို့လို ပါတယ်။ ဒီအတိုင်းဆေးရုံကြီးရှိပြီး ဖွင့်တယ်၊ လာတယ်၊ တက် တယ်၊ ဆင်းတယ် ဒီအတိုင်းလုပ်လို့မရပါဘူး။ ဒီဆေးရုံမှာ တက် တာနဲ့ logistic လူနာလာတယ်၊ ဘယ်လိုမွေးမလဲ၊ ဘယ်လိုသွား

မလဲဆိုတာ အဲဒီ logistic system ပါ အဆင်ပြေအောင်လုပ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အခုလည်းလုပ်ထားပါတယ်။ လုပ်ရင်းလုပ်ရင်းနဲ့ တစ်ခါတစ်လေကျရင် အဆင်မပြေတာတွေရှိပါတယ်။

- အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်လိုဆေးရုံကြီး၊ မြင်းခြံလိုဆေးရုံကြီးမှာဆိုရင် လူနာကလာတယ် သွေးသွားဖောက်ရမယ်ဆိုရင် ဟိုထိသွားဖောက်၊ နှလုံးကိုစစ်မယ်ဆိုရင် ဒီကိုလာစစ်နဲ့ အဲဒီလိုလုပ်လို့မရပါဘူး။ သူ့အဆင်သင့်လေးတွေ အဆင်ပြေချောမွေ့အောင် logistic system လို့ခေါ်ပါတယ်။ in terms of logistic management system ကို ပြန်လေ့လာပါ။ ကျွန်တော့်မှာ implementation research လုပ်လို့ ရပါတယ်။ ပိုက်ဆံလည်းရှိပါတယ်။ ဆေးရုံအုပ်ကြီးအနေနဲ့လုပ်ချင် ရင် ဆေးသုတေသနဦးစီးဌာနနှင့် ကုသရေးဦးစီးဌာနက ပညာရှင် တွေနဲ့ပေါင်းပြီးတော့ study လုပ်ပါ။ လုပ်တဲ့အခါမှာ ကိုယ့်ဘက် ကတင်မဟုတ်ဘူး မွေးဖွားတဲ့မိခင်များကိုလည်း မေးရပါမယ်။ Focus Group Discussion အဆင်ပြေလား၊ ဘာတွေအဆင်မပြေ ဘူးလား ကိုယ့်ဘက်ကပဲကြည့်နေပြီး အဆင်ပြေသော်ငြားလည်း မွေးဖွားတဲ့ မိခင်ရဲ့ ခင်ပွန်း၊ မိသားစုကအစ အဆင်ပြေရဲ့လား ဘာတွေအဆင်မပြေဘူးလဲ အဲဒါကိုလည်း တတ်နိုင်သမျှ ဖြည့်ဆည်း ပေးသွားရပါမယ်။ ဒါမှသာလျှင်ကျွန်တော်တို့က တိုးတက်မှာဖြစ်

ပါတယ်၊ သားဖွား၊ မီးယပ်နှင့် မွေးကင်းစကလေးတွေတင် မက ပါဘူး၊ မြင်းခြံဆေးရုံတစ်ခုလုံးကိုလည်း ဒီလိုလုပ်ရပါမယ်။ ဆိုလို တာက ဆေးရုံအုပ်ကြီးသည် ဒီဆေးရုံကိုသူပိုင်ပါတယ်၊ မိမိ၏ အိမ်ကဲ့သို့လုပ်ပါ။ ကျွန်တော်တို့ ဗဟိုမှာရှိတဲ့ အမြဲတမ်းအတွင်းဝန် တို့၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်တို့၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်တို့က အကုန်လုံးပံ့ပိုးပေးပါမယ်။

- ဒါမှသာလျှင် ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံမှာရှိတဲ့ ဆေးရုံတွေရဲ့ efficiency ဆောင်ရွက်မှုဟာ အားလုံးချောချောမွေ့မွေ့နဲ့ smooth ဖြစ်ပါတယ်။ မဟုတ်လို့ရှိရင် အကုန်အထစ်ထစ်အငေါ့ငေါ့နဲ့ဖြစ်နေပါမယ်။ ဒီနေ ရာမှာ ဘာအရေးကြီးသလဲဆိုတော့ သူနာပြုများပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဆရာဝန်အရေးကြီးသလို သူနာပြုလည်းအရေးကြီးပါတယ်။ ဆရာ ဝန်က ဘယ်လောက်မိုးပျံအောင်တော်တော် post operation လိုမျိုး မှာဆိုရင် ဆရာမတွေကကြည့်ရပါတယ်။ ဆရာမတွေက ခွဲစိတ်ကုသ ထားတဲ့လူနာတွေမှာ ရောဂါပိုးဝင်တာ ရှိ/ မရှိ စတာတွေကို ကြည့် မယ်။ infection ရမှာကိုကြိုသိမယ်၊ ဘယ်လိုနေရမယ်၊ ဘယ်လို အိပ်ရမယ်ကအစ အကုန်လုံးဆရာမတွေက ပြောရပါမယ်။ အဲဒီတော့ ဒီဆေးရုံကြီးမှာ ဆရာဝန်၊ ဆရာမတွေက ပေါင်းပြီးတော့လုပ်မယ် ဆိုရင် ဒီဆေးရုံကြီးက မြင်းခြံမြို့မှာတစ်ခါတည်း နာမည်အကြီးကြီး

ဖြစ်သွားပါမယ်။ အဲလိုဖြစ်စေချင်ပါတယ်။ အဲလိုဖြစ်မှသာလျှင် အလှူရှင်တွေကလည်း ကျေနပ်နှစ်သိမ့်နိုင်မယ်။

- နောက်တစ်ခုက ကျွန်တော်တို့အခု ဆေးရုံတိုင်းဆေးရုံတိုင်းကို လာပြတဲ့အခါ registration လုပ်တဲ့အခါမှာ ကွန်ပျူတာ (၁)လုံးစီ ပေးပါမယ်။ အဲဒီမှာဘာရောဂါနဲ့လာပြတယ်၊ တစ်ချို့ကလာပြတယ် ဆေးရုံတက်စရာမလိုဘူး ဆေးပေးပြီးပြန် ဆင်းသွားမယ်၊ တစ်ချို့က ဆေးရုံလာတက်တယ် ဘာရောဂါနဲ့တက်သလဲ၊ အခုအဲဒါကို ကျွန်တော်တို့က စာအုပ်တွေနဲ့လုပ်နေရပါတယ်။ (၁၆) ခုတင်မှ ခုတင် (၂၀၀၀) ဆံ့ဆေးရုံထိ ဆေးရုံပေါင်း (၁၁၄၄) ရုံရှိပါတယ်။ အဲဒီစာအုပ်တွေကို ဘယ်သူကပြန်ပြီး review လုပ်မလဲ၊ ဘယ်သူက underline လုပ်မလဲ ဘာမှမလုပ်နိုင်ပါဘူး။
- ဆေးရုံတွေမှာ ကွန်ပျူတာရှိရင် သူ software နဲ့လုပ်လိုက်လို့ရှိရင် တစ်ချက်ခလုပ်နှိပ်လိုက်တာနဲ့ မြင်းခြံ ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးမှာ ယောက်ျား ဘယ်နှစ်ယောက်တက်သလဲ၊ မိန်းမဘယ်နှစ်ယောက် တက်သလဲ၊ ယောက်ျား/ မိန်းမ အသက်ဘယ်လောက်မှ ဘယ် လောက်တက်သလဲ၊ ဘယ်ရောဂါနဲ့တက်သလဲ ဒါတွေကထွက် လာပါမယ်။ ဒါတွေထွက်လာမှသာလျှင် ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစား ဝန်ကြီးဌာနရဲ့ စီမံကိန်း plan တွေမှန်ပါမယ်။ အဲလိုမဟုတ်ဘဲ

မှန်းပြီးလုပ်တဲ့အခါကျတော့ အကုန်လုံး ဆေးတွေကအစ မှန်းမှန်း ပြီးဝယ်ရတဲ့အခါကျတော့ အလေအလွင့်ကအရမ်းများပါတယ်။ အဲဒီ တော့ဒါကိုကျွန်တော်တို့က အမြန်ဆုံးစဖို့ရှိပါတယ်။ တစ်ချို့ဆေးရုံ တွေမှာဆိုစနေပါပြီ။ ကွန်ပျူတာတွေကို အနည်းဆုံး (၁)လုံးချင်းစီ ပေးပါမယ်။

- နောက်တစ်ခုက ဒီမှာ AMS ရှိတယ်ပြောပါတယ်။ အဲဒီ AMS တစ်ယောက်ကိုတာဝန်ပေး သေချာလုပ်ပေးပါ။ ကျွန်တော်က ဒီ အဆောင်ကြီးကို စံပြအနေနဲ့ဖြစ်ချင်ပါတယ်။ ဆေးရုံကြီးမဟုတ်ရင် တောင် စံပြအဆောင်ကြီးဖြစ်စေချင်ပါတယ်။ အကုန်လုံးဖြစ်အောင် လုပ်ပါ။ ဘာမှမဖြစ်စရာမရှိပါဘူး Manageable ဖြစ်တယ်။ သိပ်လည်းမကြီးဘူး၊ သိပ်လည်းမငယ်တဲ့အခါကျတော့ လုပ်လို့ရ ပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက် အရေးအကြီးဆုံးကဘာလဲဆိုတော့ ကျွန်တော် ဆေးရုံတော်တော်များများကိုရောက်တဲ့အခါမှာ အတွင်း/ အပြင် သန့်ရှင်းရေး၊ အိမ်သာတွေသန့်ရှင်းဖို့က အရမ်းအရေးကြီးပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်က ဒါတင်မကပါဘူး လူနာတွေမှာလည်းတာဝန် ရှိပါတယ်။ ဒီမှာဆိုရင် လူနာများ၏ဝတ္တရား အကုန်ကပ်ထားရ ပါမယ်။ ဒီနေရာမှာဆိုလို့ရှိရင် ကလေးမွေးတဲ့မိခင်များဖြစ်တဲ့အတွက်

ကျန်းမာရေးနှင့်ဆိုင်တဲ့ဟာ တွေ၊ immunization schedule ကာကွယ်ဆေးထိုးတာ ဘယ်လဘယ်အရွယ်မှာ ဘာကာကွယ်ဆေး တွေ ထိုးရမလဲ၊ AN care မမွေးခင် ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များ ဘာတွေ လုပ်ရမလဲ၊ မွေးပြီးမိခင်များက ဘာတွေလုပ်ရမလဲဆိုတာ အကုန် လုံး သူ့နေရာနဲ့သူဆေးရုံမှာကပ်ထားရပါမယ်။

- အဲဒီတော့အမျိုးသမီးတစ်ယောက်ဟာ ကိုယ်ဝန်ဆောင် စောင့်ရှောက် မှုလာခံယူတာ ကလေးလာမွေးပြီဆိုတာနဲ့ ဆေးရုံကိုရောက်လာ တာနဲ့ ဒါတွေဖတ်ခြင်းအားဖြင့် သူ့အတွက် ကလေးမွေးဖွားမှုဆိုင်ရာ၊ ကလေးနဲ့သက်ဆိုင်တဲ့ဟာ ဗဟုသုတတွေ အများကြီးရပါမယ်။ အဲဒါတွေကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ ကျန်းမာရေးဘက်က လုပ်ပေး ပါမယ်။ Health Literacy Promotion Unit ကနေ ဘာတွေ လုပ်မလဲဆိုတာ လာကြည့်ခိုင်းပါမယ်။
- နောက်တစ်ချက်ကတော့ အလှူရှင်တွေအနေနဲ့ကလည်း (၆)လ (၁) နှစ်လောက်မှာလာကြည့်ပါ။ ဘာတွေတွေ့သလဲ လှူထားတဲ့ဆေးရုံ အခြေအနေ ဘယ်လိုရှိသလဲဆိုတာလာကြည့်ပါ။ ဆေးရုံအုပ်ကြီးကို ဒါတွေဒါတွေရှိတယ်ဆိုတာ feedback ပေးစေချင်ပါတယ်။ ပိုကောင်း ဖို့အတွက် အကြံပြုချက်တွေပေးနိုင်ပါတယ်။

- နောက်တစ်ခု ဒီမှာပိုအရေးကြီးတာဘာလဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ဆေးရုံမှာ ဆေးရုံအထောက်အကူပြုအဖွဲ့ဆိုတာရှိပါတယ်။ ဒီအဖွဲ့ ကြီးတွေအနေနဲ့ကလည်း active ဖြစ်ပြီးတော့ မကြာမကြာ (၂)ပတ် (၁)ခါလောက်ဝင်ကြည့်၊ ဘာတွေလိုလဲ၊ ဘာတွေလုပ်ပေးရမလဲ ဆေးရုံအထောက်အကူပြုအဖွဲ့က အဲဒါကိုလုပ်ပေးစေချင်ပါတယ်၊ အဲဒါအရမ်းအရေးကြီးပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်က ဒီမှာလှူတဲ့အခါမှာ အဆောက်အဦတင်မက ပါဘူး ပရိဘောဂတွေပါလှူထားတဲ့အတွက် တော်တော်လည်း ထူးခြားပါတယ်၊ များသောအားဖြင့်လှူတာ အဆောက်အဦလှူ တယ် အတွင်းပစ္စည်းများမပါပါဘူး။ ကျန်တဲ့ equipment တွေက ကျွန်တော်တို့အကုန်လုပ်ပေးပါမယ်။ ဒါမှ ပြည့်စုံတဲ့ဆေးရုံကြီးဖြစ် တဲ့အခါကျတော့ အခြားသူတွေလာကြည့်တဲ့အခါ ပိုလှူချင်တဲ့ စိတ်တွေပေါ်လာရင် ကျွန်တော်တို့အများကြီး အကျိုးရှိပါတယ်။
- ဒီမှာကတော့ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနရဲ့ ရောဂါဘယ ကင်းဝေးပြီး ရည်မှန်းချက်ဖြစ်တဲ့ လူတိုင်းသက်တမ်းစေ့နေနိုင်ဖို့ ဆိုတာ ဆရာဝန်တွေ၊ ဆရာမတွေမှာ အများကြီးမူတည်နေပါတယ်၊ သူတို့ရဲ့ကျွမ်းကျင်မှုပိုင်းဆိုင်ရာအတွက် အများကြီးလုပ်နေပါတယ်၊ တော်တော့ကိုများပါတယ်။

- ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဒုတိယရည်မှန်းချက်က လူတိုင်းရောဂါဘယကင်း
ဝေးရေးဆိုတာ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးက လုပ်နေပါတယ်။ များသော
အားဖြင့်ရောဂါတွေဟာ ပြည်သူတွေအနေနဲ့က ကျန်းမာရေးအသိ
ဉာဏ်နည်းလို့ဖြစ်တာ အမျိုးသမီးတွေမှာ သွေးဆင်းတာကအစ၊
ကိုယ်ဝန်ဆောင်စောင့်ရှောက်မှု ခံယူပုံကအစ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်
တွေ ဘယ်နှစ်ခါလာပြရမယ်ဆိုတာ သူတို့မသိရှာဘူး၊ မသိတော့
ကိုယ်ဝန် (၈)လပတ်လောက်မှလာပြတယ်၊ ပြတဲ့အခါကျမှာ ခြေ
ထောက်တွေဖောနေတယ်၊ သွေးတိုးလည်းရှိနေတယ်၊ pre eclampsia
ပေါ့၊ ကိုယ်ဝန်အဆိပ်တက်တာတွေဖြစ်တယ်၊ မွေးခါနီးကျမှ လာပြ
တဲ့အခါကျတော့ ကလေးက ကန့်လန့်ကြီးဖြစ်နေတယ်၊ အဲဒါမိခင်
တွေကသိရပါမယ်။ ဘယ်နှစ်ခါပြရမလဲဆိုတာ သူတို့သိဖို့လိုပါတယ်၊
ဒီအသိ၊ ဗဟုသုတတွေသာရှိရင် ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးတင်
မကဘူး တိုင်းပြည်တစ်ပြည်လုံး တော်တော်များများရောဂါဟာ
မဖြစ်တော့ပါဘူး။
- တော်တော်များများရောဂါ မဖြစ်ဘူးဆိုရင် ဆေးရုံလာတဲ့လူနာ
အရေအတွက်နည်းသွားမယ်ဆိုရင် ဆေးရုံမှာရှိတဲ့ ဆရာဝန်သည်
quality care အရည်အသွေး ပိုမိုပြည့်မီသောဝန်ဆောင်မှုကို
နည်းပါးသောလူနာတွေကို ပေးနိုင်ပါတယ်။ လူနာသိပ်များရင်

မတတ်နိုင်ပါဘူး။ လူနာ (၁၀၀) ဆိုရင် ဘယ်လိုလုပ်မလဲ၊ လူနာ (၁၀၀) လာမယ့်အစား (၃၀) ပဲလာမယ်ဆိုရင် အချိန်ပေးပြီး ပိုကြည့်လို့ရပါမယ်။

- အလားတူစွာပဲ လူနာအရေအတွက်နည်းသွားပြီဆိုရင် ဓါတ်မှန်ရိုက်ရတဲ့လူနာနည်းသွားမယ်၊ ဓါတ်ခွဲစမ်းသပ်တဲ့လူနာနည်းသွားမယ်၊ ဆေးပေးရတဲ့လူနာနည်းသွားမယ်၊ ဆေးရုံတွေမှာ လူနာနည်းပါးလာတဲ့အတွက် congestion မဖြစ်တဲ့အခါကျတော့ Nosocomial infection ဆိုတာ ဆေးရုံမှာ infection တစ်ခု၊ ရောဂါတစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး မကူးတော့ပါဘူး၊ ဒါကြီးဟာ မီးခိုးကြွက်လျှောက် ကောင်းပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံမှာဒါကို အဓိကထားပြီးလုပ်နေပါတယ်။
- ပြည်သူများ၏ ကျန်းမာရေးစာတတ်မြောက်မှု health literacy အဲဒီအတွက်ကိုလည်း ဆရာတို့သိမှာပါ သတင်းစာတွေမှာ tablet phone တွေပေးတာ အမြဲပါပါတယ်။ အခု tablet phone (၁၂၀၀၀) ပေးပြီးပြီ။ သားဖွားဆရာမ၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးကြီးကြပ် (၁)၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးကြီးကြပ် (၂)၊ ကျန်းမာရေးမှူး၊ အမျိုးသမီးကျန်းမာရေးဆရာမ၊ ဆရာဝန်တွေလည်းပေးနေပါတယ်၊ station officer တိုက်နယ်ဆရာဝန်၊ မြို့နယ်ဆရာဝန် အကုန်ပေးနေပါပြီ။

အခုလောလောဆယ် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် (၇)ခုမှာ (8") tablet phone (၁၂,၀၀၀)ပေးပြီးပါပြီ။

- အခုလာမည့် (၄)လလောက်ထဲမှာ tablet phone (၁၄,၀၀၀)ရမယ်။ Gavi အဲဒီကနေ (၁၄,၀၀၀) လုံးဖိုး ပိုက်ဆံပေးထားတဲ့အတွက် Unicef က ကျွန်တော်တို့ကိုယ်ဖို့ သူတို့ international တင်ဒါ ခေါ်နေပြီ။ အဲဒီ tablet phone အလုံးပေါင်း (၁၄,၀၀၀) ရရင် ကျန်တဲ့သူတွေကို အကုန်ပေးပါမယ်။ နောက်ပိုင်းကျရင် ဆရာဝန် တွေကို မွမ်းမံသင်တန်းတွေမခေါ်တော့ဘူး၊ ခွဲစိတ်လိုမျိုး သင်တန်း ပဲခေါ်တော့မယ်။ ဆေးပညာတို့ ကျန်တဲ့ဟာတွေဆိုရင် ဒီ tablet phone ကနေပြီးတော့ မွမ်းမံသင်တန်းတွေပေးတော့မယ်။ သားဖွား ဆရာမတို့၊ သူနာပြုဆရာမတွေကိုလည်း ဒီ tablet phone ကနေပဲ အကုန်သွားတော့ပါမယ်။
- သူနာပြုလောကအတွက် ကျွန်တော်နံပါတ် (၁) ဦးစားပေးအနေနဲ့ လုပ်နေပါတယ်။ သူနာပြုတွေလမ်းလျှောက်သွားရင် ခေါင်းမောပြီး သွားနိုင်တဲ့အဆင့်ကို ကျွန်တော်လုပ်နေပါတယ်။ အခုသူနာပြု ဆရာမတွေအားလုံး တော်တော်လေးပီပြင်လာပါပြီ။ လူတွေ တော် တော်များများလည်း အားကိုးလာပါတယ်။ သူနာပြုဆရာမ လမ်း လျှောက်သွားရင် လူတွေကလေးစားသမှုရှိတယ်။

- အလားတူစွာပဲ paramedical staff တွေလည်း ကျွမ်းကျင်မှု သင်တန်းတွေ အများကြီးပေးမှာပါ။ Physiotherapist တို့၊ ဓါတ်မှန်တို့၊ ဓာတ်ခွဲတို့ အကုန်ပေါ့လေ၊ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ကတော့ ဒါတွေကို အကုန်လုပ်နေပါတယ်။ ကျွန်တော့်မှာ ဌာနကြီး (၇)ခုနဲ့ လုပ်နေပါတယ်။ ကုသရေးဦးစီးဌာန၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန၊ ကျန်းမာရေးလူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဦးစီးဌာန၊ ဆေးသုတေသနဦးစီးဌာန၊ တိုင်းရင်းဆေးပညာဦးစီးဌာန၊ အစားအသောက်နှင့်ဆေးဝါးကွပ်ကဲရေးဦးစီးဌာန၊ အားကစားနှင့်ကာယပညာဦးစီးဌာနတို့နှင့် လုပ်နေပါတယ်။
- ဒါပေမယ့်အဲဒီဌာနကြီး(၇)ခုမှာ အရေးကြီးတာကတော့ အားကစားနှင့်ကာယပညာဦးစီးဌာနဖြစ်ပါတယ်။ အားကစားနှင့်ကာယပညာဦးစီးဌာနမှာ "exercise is medicine" ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားမှုသည် ဆေးတစ်ပါး ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို စလုပ်နေတာ တစ်ပြည်လုံးလုပ်နေပါတယ်။ အမျိုးသမီးအားကစားအဖွဲ့ရှိပါတယ်၊ တစ်ပြည်လုံးမှာ လှည့်ပြီးလုပ်နေပါတယ်၊ အဓိကကတော့ ကျန်းမာရေးပဲ exercise ကို မှန်မှန်လုပ်ကြပါ။ အဲဒီဟာကိုမှန်မှန်လုပ်ကြပါ။
- ဒီမြင်းခြံမြို့မှ ဒီမှာထိုင်နေတဲ့ ရပ်မိရပ်ဖပြည်သူများ အနည်းဆုံး မနက်ကိုလမ်းလျှောက်ပါ၊ ဒါအရေးအကြီးဆုံးပါပဲ။ ကျန်းမာလို့ရှိရင် အများ

ကြီးပါပဲ ကျန်းမာသန်စွမ်းမယ်၊ အကုန်ကောင်းပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနက ဒီအားကစားနဲ့ ပေါင်းပြီး တော့လုပ်နေပါတယ်။ ဆရာဝန်တွေလည်း exercise လုပ်ပါ၊ မနက်ကိုပုံမှန်လမ်းထလျှောက်စေချင်ပါတယ်။ ဆရာဝန်တွေ ကျန်းမာမှလည်း ပြည်သူများကို ကုသနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။

- နောက်ဆုံးအနေနဲ့ ကျွန်တော်တင်ပြချင်တာကတော့ အလှူရှင်ဖြစ်တဲ့ မိဘနှစ်ပါး ဦးရှိန်၊ ဒေါ်ပုလေးကိုရည်ရွယ်ပြီးတော့ ဒေါ်ချိုချိုဝင်းနှင့် ဒေါ်တင်အေးသန့် တို့ကလှူဒါန်းတာကို ကျွန်တော့်အနေနဲ့ အထူးလည်းနှစ်ခြိုက်တယ်၊ အထူးလည်းကျေးဇူးတင်တယ်၊ အထူးလည်းဂုဏ်ယူပါကြောင်း ပြောကြားရင်းနဲ့ နိဂုံးချုပ်အပ်ပါတယ်။
- အားလုံးကိုကျေးဇူးတင်ပါတယ်။